NOTITIE – Inzet AZWA-middelen (mentale) Gezonde School 2027

1. Aanleiding

Binnen het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is in het onderdeel Basisinfrastructuur (D6) afgesproken te investeren in een duurzame basisinfrastructuur in de wijk en regio voor gezondheid, ondersteuning, welzijn en zorg. Voor het onderwijs is er al een dergelijke infrastructuur aanwezig via Gezonde School, waar scholen, GGD'en, gemeenten en andere partners samenwerken aan gezond leven, leren en ontwikkelen van leerlingen en studenten.

Tegen deze achtergrond is de (mentale) Gezonde School opgenomen als één van de vier onderdelen van de gezonde en sociale basisinfrastructuur die in het AZWA is afgesproken en zijn hier middelen voor beschikbaar gesteld. Bestuurlijk is vastgelegd dat de middelen voor 2027 (€ 8 miljoen), via de instellingssubsidie van Gezonde School worden uitgekeerd. Hierdoor worden de middelen ingezet waar de uitvoering plaatsvindt: in scholen en in de samenwerking rond gezondheid en preventie tussen scholen, GGD'en, JGZ-organisaties, gemeenten, sociaalwerkorganisaties (waaronder welzijnsorganisaties) en zorgorganisaties (zoals de gezondheidszorg en instellingen voor GGZ en verslavingszorg).

Deze notitie beschrijft de uitwerking van deze keuze voor het uitvoeringsjaar 2027. Over de wijze waarop de AZWA-middelen voor (mentale) Gezonde School vanaf 2028 worden uitgekeerd, worden op bestuurlijk niveau in het eerste kwartaal van 2027 vervolgafspraken gemaakt.

2. Strategisch kader

In het AZWA is afgesproken dat er een sociale en gezonde basisinfrastructuur wordt uitgewerkt in wijken en buurten op het gebied van (mentale) gezondheid, ondersteuning, welzijn en zorg. Binnen deze beweging heeft het onderwijs een belangrijke positie: de school is de plek waar vrijwel alle kinderen en jongeren worden bereikt en waar gezondheid en welbevinden collectief kunnen worden bevorderd.

Met de uitvoering van Gezonde School worden scholen ondersteund om gezondheid structureel te verankeren in hun onderwijspraktijk. De school is een belangrijke plek waar gezondheidsproblemen

en risicofactoren, zoals overgewicht, mentale problematiek, vapen, roken en middelengebruik, vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd. Tegelijkertijd biedt de school een belangrijke omgeving om kinderen en jongeren te ondersteunen bij gezond gedrag en een gezonde leefstijl en, waar nodig, de verbinding te leggen met passend aanbod in het sociaal domein, de publieke gezondheid en de zorg. Een gezonde leef- en leeromgeving draagt er bovendien aan bij dat veranderingen in leefstijl en gedrag gedurende langere tijd kunnen worden volgehouden en helpt daarmee terugval na een leefstijlinterventie te voorkomen. Een sterke verbinding van de school met de wijk of het dorp draagt hieraan bij en biedt kansen om alle kinderen en jongeren te bereiken, juist ook degenen in kwetsbare omstandigheden, en daarmee gezondheidsverschillen te verkleinen.

De Gezonde School-aanpak is een wetenschappelijk onderbouwde aanpak voor scholen om planmatig en structureel te werken aan een gezonde leef- en leeromgeving, met aandacht voor beleid, educatie, omgeving en signalering. Op school vervult de Gezonde School-coördinator een belangrijke rol in het verbinden en borgen van deze aanpak. De Gezonde School-adviseur van de GGD ondersteunt scholen hierbij met expertise, begeleiding en advies en helpt scholen bij het kiezen en toepassen van erkende interventies die passen bij hun ontwikkelbehoefte. Gezonde School biedt binnen het onderwijs een bestaande basis voor deze infrastructuur. De inzet van de AZWA-middelen verstevigt deze basis en versterkt de samenwerking met publieke gezondheid, welzijn en zorg en de aansluiting op de ketenaanpakken binnen het AZWA (D5), zoals Kansrijke Start en Kind naar Gezonder Gewicht.

Binnen Gezonde School wordt (mentale) gezondheid integraal benaderd. Gezondheid omvat daarbij de fysieke, mentale en sociale gezondheid van leerlingen en studenten. De tien gezondheidsthema's van Gezonde School dragen ieder vanuit hun eigen invalshoek bij aan het versterken van gezondheid, welbevinden en veerkracht van leerlingen en studenten. Daarbij gaat het niet om losse interventies, maar om de samenhang tussen gezondheidsbeleid, educatie, de fysieke en sociale schoolomgeving, signalering en ondersteuning. Deze brede aanpak sluit aan bij inzichten dat mentale gezondheid wordt beïnvloed door meerdere samenhangende factoren, zoals bewegen, slaap, relaties, middelengebruik en een veilig en inclusief schoolklimaat. Door de samenwerking met Trimbos (programma's Welbevinden op School en Stijn studentenwelzijn) wordt deze integrale benadering van (mentale) gezondheid geborgd binnen Gezonde School.

Daarnaast is in veel regio's via de uitvoering van Gezonde School al een (structurele) samenwerking georganiseerd. Scholen, GGD'en, gemeenten, lokale en regionale partners werken samen aan een gezonde leef- en leeromgeving, waarbij de Gezonde School-adviseur van de GGD een verbindende rol vervult tussen onderwijs, publieke gezondheid en het sociale en zorgdomein. Door deze samenwerking wordt een integrale aanpak van gezondheid in en rond de school versterkt. De inzet van de AZWA-middelen versterkt de (bestaande) infrastructuur en creëert ruimte om de samenwerking tussen onderwijs, publieke gezondheid, welzijn en zorg verder te intensiveren.

De inzet op (mentale) Gezonde School is onderdeel van de basisinfrastructuur (D6) en vormt daarmee een belangrijk fundament voor de uitvoering van de basisfunctionaliteiten uit D5. Door schoolbreed te werken aan gezondheidsvaardigheden, gezond gedrag en een gezonde leef- en leeromgeving versterkt Gezonde School de voorkant van de preventieketen. In combinatie met de samenwerking tussen onderwijs, publieke gezondheid, welzijn en zorg worden preventie,

vroegsignalering en passende ondersteuning beter georganiseerd. Daarmee faciliteert de Gezonde School de uitvoering van de basisfunctionaliteiten uit D5 binnen en rondom de school.

3. Beoogde impact

Met de inzet van de AZWA-middelen voor (mentale) Gezonde School wordt voortgebouwd op de bestaande infrastructuur van Gezonde School (bijlage 1). Het doel is tweeledig: het versterken van de uitvoering van de Gezonde School-aanpak binnen scholen én het versterken van de ondersteuningsstructuur in en rond scholen.

Versterken van de uitvoering binnen scholen
Binnen scholen is de capaciteit voor coördinatie en borging van de Gezonde School-aanpak vaak beperkt, waardoor de uitvoering nog regelmatig afhankelijk is van incidentele inzet of individuele trekkers. De AZWA-middelen versterken daarom de positie van de Gezonde School-coördinator en ondersteunen scholen bij planmatig uitvoering en het werken met erkende interventies.

Versterken van de ondersteuningsstructuur in en om de school
De financiering van de inzet van Gezonde School-adviseurs van GGD'en verschilt momenteel per regio. In een deel van de regio's ontbreekt gemeentelijke financiering en is de inzet van Gezonde School-adviseurs afhankelijk van afzonderlijke schoolaanvragen bij Gezonde School. In andere regio's dragen gemeenten wel bij aan de financiering van de ondersteuning, maar deze bijdragen zijn niet altijd toereikend en bieden onvoldoende structurele borging. De AZWA-middelen zorgen voor meer continuïteit in de inzet van Gezonde School-adviseurs en versterken daarmee de ondersteuningsstructuur rond gezondheid en preventie in en om de school.

Door de versterking van de Gezonde School-aanpak, de inzet van erkende interventies[1] en de ondersteuning van Gezonde School-coördinatoren en -adviseurs kunnen meer scholen (mentale) gezondheid verankeren in hun beleid en praktijk. Dit draagt bij aan de sociale, mentale en fysieke gezondheid van kinderen en jongeren en aan het verkleinen van gezondheidsverschillen, met specifieke aandacht voor kinderen en jongeren die opgroeien in kwetsbare omstandigheden. Tegelijkertijd wordt de samenhangende aanpak van gezondheid in en om de school versterkt, zodat verschillende betrokken partijen gezamenlijk bijdragen aan schoolgezondheidsbevordering.

4. Het uitvoeringsmodel

De middelen voor (mentale) Gezonde School worden via de bestaande infrastructuur van Gezonde School ingezet en uitgekeerd. Voor 2027 is hiervoor € 8 miljoen beschikbaar. De uitvoering kent twee samenhangende sporen: versterking van de regionale ondersteuning door GGD'en en versterking van de uitvoering binnen scholen. Daarnaast wordt een beperkt deel van de middelen ingezet voor landelijke coördinatie, uitvoering en kennisontwikkeling. Een visuele weergave van het uitvoeringsmodel is opgenomen in bijlage 2.

[1] https://www.gezondeschool.nl/actueel/gezonde-school-activiteiten-uitgelegd

Spoor 1: Middelen voor GGD'en
Van beschikbare budget wordt € 2.501.333 beschikbaar gesteld voor GGD'en. De middelen worden verdeeld via een combinatie van een basisbudget per regio en een variabel deel op basis van het aantal schoollocaties. Hiermee wordt ingezet op een minimale regionale uitvoeringskracht en rekening gehouden met regionale verschillen. Hoe dit uitpakt voor 2027 is zichtbaar gemaakt in de tabel in bijlage 3. Anders dan bij huidige stimuleringsregeling van Gezonde School, zijn de middelen niet langer gekoppeld aan toegekende individuele schoolaanvragen. Hierdoor ontstaat ruimte om de regionale ondersteuningsstructuur duurzaam te versterken. GGD'en zetten de middelen onder andere in voor het enthousiasmeren van nieuwe scholen, begeleiding van scholen (waarbij ten minste de scholen met een stimuleringsbijdrage worden begeleid), het versterken van de samenwerking met gemeenten en andere partijen in en om de school en de borging binnen de GGD. Daarmee dragen zij bij aan de regionale samenwerking en ondersteuning die kenmerkend is voor de basisinfrastructuur van D6.

Spoor 2: Middelen voor scholen
Van beschikbare budget wordt € 5.002.667 beschikbaar gesteld voor scholen via de Stimuleringsregeling Gezonde School, waarbij toekenning plaatsvindt aan de hand van toekenningscriteria vanuit Gezonde School. Zowel scholen die al werken met de Gezonde School-aanpak als nieuwe scholen komen in aanmerking. Scholen ontvangen een vaste stimuleringsbijdrage van € 5.000 per schoollocatie. Met deze bijdrage kan de inzet van een Gezonde School-coördinator voor gemiddeld één uur per week worden bekostigd[2]. Daarnaast kan de bijdrage worden ingezet voor het volgen van de opleiding Specialist Sportieve en Gezonde School (SSGS) en/of de aanschaf van een erkende interventie passend bij een gezondheidsthema naar keuze. Met deze middelen kunnen in 2027 ongeveer 1000 schoollocaties[3] (10,7%) worden ondersteund. Hiermee wordt de uitvoering van de Gezonde School-aanpak binnen scholen versterkt en wordt via de Gezonde School-coördinatie de verbinding gelegd tussen de regionale ondersteuningsstructuur en de dagelijkse onderwijspraktijk.

Landelijke coördinatie, uitvoering en kennisontwikkeling
Van beschikbare budget wordt € 400.000 (5%) gereserveerd voor de landelijke uitvoering van Gezonde School. Dit betreft onder meer personele inzet voor financiële administratie, accountantskosten, noodzakelijke aanpassingen in digitale systemen en landelijke coördinatie en afstemming. Deze middelen vormen een aanvulling op de bestaande instellingssubsidie van Gezonde School en zijn gericht op een goede landelijke, regionale en lokale uitvoering van de AZWA-middelen.

Daarnaast wordt € 96.000 (1,2%) gereserveerd voor aanvullende inzet van de landelijke kennispartners Gezonde School[4] Hiermee worden de kennisbasis, kwaliteitsontwikkeling en het lerend vermogen binnen de uitvoering versterkt. De kennispartners werken gezamenlijk aan het verbinden en toepasbaar maken van bestaande kennis over de mentale dimensie van gezondheid binnen de Gezonde School-aanpak. Daarnaast brengt Trimbos (programma's Welbevinden op School en Stijn studentenwelzijn), bestaande kennis en praktijkervaring over lokale en regionale

[2] Dit is gebaseerd op een gemiddelde inzet van 41 weken tegen een uurtarief van € 110 (totaal € 4.510), waarbij is afgerond naar boven.
3 In Nederland zijn er 9336 schoollocatie po/so, vo/vso en mbo.
4 Samen met de kennispartners wordt hier een werkplan voor 2027 voor opgesteld.

samenwerking rondom (mentale) gezondheid in kaart en vertaalt deze samen met Gezonde School naar handelingsperspectieven voor de regionale uitvoering.

5. Kaders voor uitvoering

De middelen voor scholen wordt verstrekt in de vorm van een vaste bijdrage (lump sum), vanuit het principe van high trust. Scholen leggen op hoofdlijnen verantwoording af en hoeven geen urenregistratie of declaraties bij te houden. Het gebruik van Jouw Gezonde School ondersteunt scholen bij het plannen en volgen van hun ontwikkeling en biedt inzicht in de voortgang en implementatie van de Gezonde School-aanpak. Het gebruik van deze tool wordt verplicht gesteld en van scholen wordt verwacht dat zij binnen één jaar aantoonbare voortgang hebben geboekt op het *Werken aan de basis.* Een andere voorwaarde voor toekenning is dat scholen samenwerken met en begeleiding ontvangen van een Gezonde School-adviseur van de GGD. Uit onderzoek van de Universiteit Maastricht (2023)[5] blijkt namelijk dat scholen die geadviseerd en begeleid worden door een Gezonde School-adviseur de Gezonde School-aanpak aantoonbaar succesvoller uitvoeren.

GGD'en organiseren de begeleiding van scholen op basis van hun regionale budget en stemmen hun inzet af op de ontwikkelfase en ondersteuningsbehoefte van scholen en op de ambities van de gemeenten en andere partijen. Zij werken daarbij met een beknopt regionaal uitvoeringsplan dat in samenwerking met deze partijen is opgesteld. Omdat sommige regio's een groot aantal gemeenten omvatten, kunnen via de mandaatgemeente voor het AZWA desgewenst ook andere gemeenten in de regio worden betrokken bij de totstandkoming van het regionale uitvoeringsplan. In het plan staan bijvoorbeeld de uitgangssituatie en prioriteiten beschreven, wordt aangegeven hoe de beschikbare capaciteit wordt ingezet en wordt toegelicht hoe de inzet aansluit op lokaal en regionaal preventiebeleid. Het plan borgt ten minste de begeleiding van scholen die een stimuleringsbijdrage ontvangen vanuit Gezonde School.

6. Planning en kasritme uitkering van middelen

De middelen voor scholen van de stimuleringsregeling 2027-2028 worden in het najaar van 2027 uitgekeerd.[6]

Voor de middelen die aan GGD'en worden verstrekt, wordt aangesloten bij de kalenderjaarcyclus. Hiermee wijkt de uitkeringssystematiek voor GGD'en af van de huidige systematiek, waarin de middelen worden uitgekeerd volgens het schooljaarritme (40% bij start van het schooljaar en 60% aan het einde van het schooljaar). Deze keuze sluit aan bij het gegeven dat GGD'en werken met jaarplannen, begrotingen en uitvoeringsafspraken die gebaseerd op een kalenderjaar. De uitkering vindt naar verwachting plaats in twee tranches: 80% in 2027 en 20% na afronding en verantwoording van de uitvoering in 2028.

---

[5] Universiteit Maastricht (2023). *Onder welke condities doet Gezonde School ertoe?* Eindrapport-onder-welke-condities-doet-gezonde-school-ertoepdf

6 Scholen die al ondersteuning ontvangen vanuit de ronde 2026–2027 vallen in 2027 nog onder de bestaande afspraken binnen de instellingssubsidie van Gezonde School en de GSA-ondersteuningsuren worden gefinancierd vanuit de instellingssubsidie Gezonde School.

Bij de uitwerking van de financiering vanaf 2028 dient rekening te worden gehouden met de continuïteit van de begeleiding. Scholen die deelnemen aan de stimuleringsregeling 2027–2028 en aan wie begeleiding is toegezegd, moeten deze begeleiding ook in de periode januari tot en met juli 2028 kunnen blijven ontvangen.

7. Monitoring en verantwoording

De monitoring en verantwoording vindt plaats binnen de huidige kaders van de instellingssubsidie en sluit aan bij de bestaande systematiek van de stimuleringsregeling Gezonde School.

De voortgang van scholen wordt gevolgd via Jouw.GezondeSchool.nl, waarin scholen hun activiteiten, ontwikkelstappen en voortgang binnen de Gezonde School-aanpak registreren. Deze informatie biedt, zowel op landelijk als regionaal niveau, inzicht in de mate waarin scholen de aanpak implementeren en structureel verankeren in hun organisatie. Daarnaast wordt inzicht verkregen in het aantal scholen (per sector, per thema en per regio) dat werkt aan Gezonde School. Op regionaal niveau rapporteren GGD'en over de inzet van middelen, de ondersteuning van scholen en de ontwikkeling van het bereik binnen hun werkgebied via mijngezondeschool.nl of verantwoordings- en declaratieformulieren.

Deze informatie wordt gebundeld op landelijk niveau en is gericht op leren en verbeteren, en ondersteunt de verdere ontwikkeling en opschaling van de Gezonde School-aanpak binnen de kaders van AZWA. Gezonde School verantwoordt over de bereikte resultaten met de AZWA-middelen middels interne voortgangsrapportages, de eindverantwoordingsrapportage voor de stuurgroep Gezonde School en financierende ministeries en het publieksjaarverslag (maart 2028).

8. Risico's en beheersmaatregelen

De inzet van AZWA-middelen sluit aan op de bestaande uitvoeringsstructuur van Gezonde School, maar kent desondanks enkele risico's die samenhangen met opschaling en verbreding van de aanpak

Een eerste risico betreft verschillen in uitvoeringskracht tussen GGD-regio's, mede door de flexibeler inzet van middelen en het loslaten van vaste begeleidingsuren per school. Dit wordt beperkt door een combinatie van een basisbudget per regio en een verdeling op basis van het aantal scholen, waardoor iedere regio over een minimale uitvoeringsbasis beschikt.

Daarnaast vraagt de tijdelijke bestuurlijke vastlegging van de AZWA-middelen voor 2027 aandacht. Onzekerheid over de financiering vanaf 2028 kan leiden tot discontinuïteit in de ondersteuning van scholen en regionale samenwerking. Dit vraagt om tijdige besluitvorming over de voortzetting of borging van de financiering.

Tot slot bestaat het risico dat AZWA-middelen worden gezien als vervanging van bestaande gemeentelijke investeringen. Het blijft belangrijk om te benadrukken dat de middelen bedoeld zijn

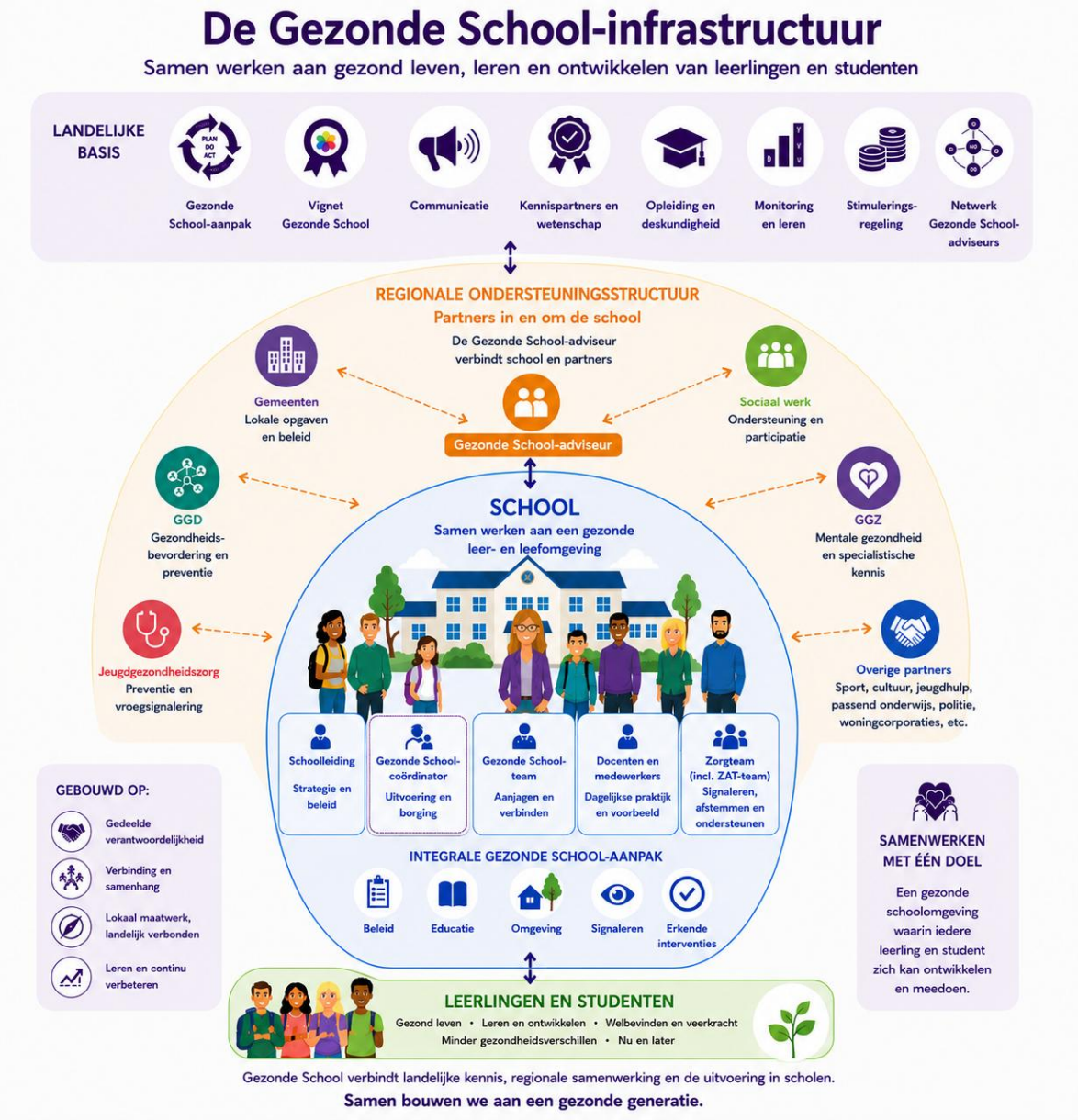
als aanvullende impuls en niet als vervanging van bestaande lokale investeringen. Deze investeringen blijven noodzakelijk om de bestaande regionale infrastructuur en ondersteuning voor Gezonde School structureel in stand te houden.

9. Vervolgproces

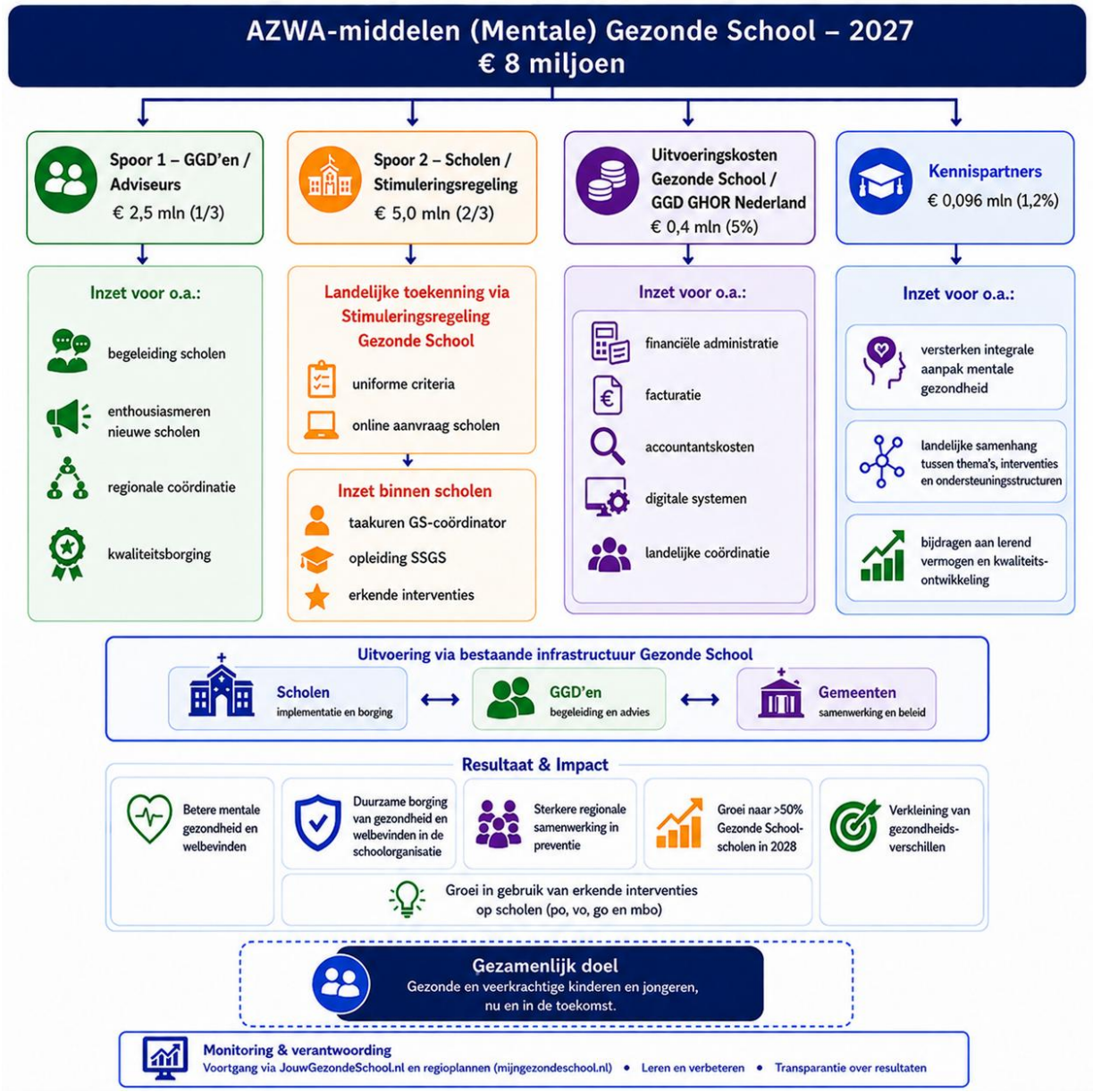
Na bestuurlijke vaststelling wordt de uitvoering voor 2027 verder voorbereid. Dit betreft onder meer het uitwerken van de stimuleringsregeling, het ontwikkelen van een format van het uitvoeringsplan, samenwerking met kennispartners en de benodigde doorontwikkeling van de monitoring.

2027 wordt benut als leer- en ontwikkeljaar. De uitvoering wordt in dit jaar gemonitord, zodat inzichten beschikbaar komen voor verdere opschaling, kwaliteitsversterking en structurele borging richting 2030. Daarbij is de verdere uitwerking mede afhankelijk van de landelijke besluitvorming over de structurele financiering van de AZWA-middelen na 2027. Het heeft de voorkeur van de samenwerkende organisaties van Gezonde School (PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, GGD GHOR Nederland en het RIVM) om ook na 2027 voort te bouwen op de bestaande werkwijze, infrastructuur en uitvoeringspraktijk van Gezonde School.

Bijlage 1: De Gezonde School-infrastructuur

Bijlage 2: Samenhangend uitvoeringsmodel AZWA-middelen (Mentale) Gezonde School

Bijlage 3: Verdeling van middelen voor GGD'en in 2027

De bedragen per GGD worden nog licht verhoogd met middelen vanuit de instellingssubsidie van Gezonde School. Deze aanvullende middelen worden volgens dezelfde verdeelsleutel verdeeld. Naar verwachting zijn de definitieve bedragen per GGD begin oktober bekend.

				Financieringsbron AZWA € 2.501.333 (1/3 van 7.504.000)		
GGD	**Aantal scholen per regio***	**% scholen per regio**		**25% basis voor elke GGD**	**75% afh. van aantal scholen**	**AZWA Totaal bedrag per regio**
				25%	**75%**	
				€ 625.333	**€ 1.876.000**	
GGD Rotterdam-Rijnmond	681	7,29%		€ 24.051	€ 136.842	€ 160.893
GGD Noord- en Oost-Gelderland	552	5,91%		€ 24.051	€ 110.920	€ 134.972
GGD regio Utrecht	530	5,68%		€ 24.051	€ 106.500	€ 130.551
GGD Fryslân	511	5,47%		€ 24.051	€ 102.682	€ 126.733
GGD Hart voor Brabant	502	5,38%		€ 24.051	€ 100.873	€ 124.924
GGD Haaglanden	493	5,28%		€ 24.051	€ 99.065	€ 123.116
GGD Amsterdam-Amstelland	437	4,68%		€ 24.051	€ 87.812	€ 111.863
GGD Hollands Midden	388	4,16%		€ 24.051	€ 77.966	€ 102.017
GGD IJsselland	388	4,16%		€ 24.051	€ 77.966	€ 102.017
GGD Groningen	388	4,16%		€ 24.051	€ 77.966	€ 102.017
GGD Gelderland-Midden	380	4,07%		€ 24.051	€ 76.358	€ 100.409
GGD Hollands Noorden	372	3,98%		€ 24.051	€ 74.751	€ 98.802
GGD Twente	359	3,85%		€ 24.051	€ 72.138	€ 96.190
GGD Brabant Zuidoost	355	3,80%		€ 24.051	€ 71.335	€ 95.386
GGD West-Brabant	352	3,77%		€ 24.051	€ 70.732	€ 94.783
GGD Drenthe	342	3,66%		€ 24.051	€ 68.722	€ 92.774
GGD Gelderland Zuid	318	3,41%		€ 24.051	€ 63.900	€ 87.951
GGD Zeeland	270	2,89%		€ 24.051	€ 54.254	€ 78.306
GGD Flevoland	270	2,89%		€ 24.051	€ 54.254	€ 78.306
GGD Limburg Noord	261	2,80%		€ 24.051	€ 52.446	€ 76.497
GGD Kennemerland	253	2,71%		€ 24.051	€ 50.838	€ 74.890
Dienst Gezondheid & Jeugd (GGD ZHZ)	249	2,67%		€ 24.051	€ 50.035	€ 74.086
GGD Zuid-Limburg	237	2,54%		€ 24.051	€ 47.623	€ 71.675
Gemeente Utrecht Volksgezondheid	169	1,81%		€ 24.051	€ 33.959	€ 58.011
GGD Zaanstreek Waterland	157	1,68%		€ 24.051	€ 31.548	€ 55.599
GGD Gooi en Vechtstreek	122	1,31%		€ 24.051	€ 24.515	€ 48.566
	9336	**100,00%**		**€ 625.333**	**€ 1.876.000**	**€ 2.501.333**

* Jouw Gezonde School / DUO, 1 september 2026